

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 24654/19
Tolga ÇAKIR / Türkiye

Başkan,

Egidijus Kūris,

Hâkimler,

Pauliine Koskelo,

Gilberto Felici,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Dorothee von Arnim'in katılımıyla 27 Eylül 2022 tarihinde Komite olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

1976 yılında doğan ve İstanbul'da ikamet eden ve Paris Barosuna kayıtlı Avukat İ.Z. Çekici tarafından temsil edilen Tolga Çakır ("başvuran") adlı bir Türk vatandaşı tarafından, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, 30 Nisan 2019 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine Mahkemeye yapılmış olan başvuruyu (no. 24654/19);

Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilen Türk Hükümetine (“Hükümet”) başvurunun tebliğ edilmesine dair kararı;
tarafkların beyanlarını dikkate alarak;
Gerçekleştirilen müzakereler sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

DAVA KONUSU

1. Başvuru, başvuran aleyhine yürütölen ceza yargılamalarının, başvuranın savunma tanıkları da dâhil olmak üzere delillerin toplanması ve incelenmesine ilişkin taleplerine karşı yerel mahkemelerin tutumundan kaynaklanan silahların eşitliği ilkesinin ihlali nedeniyle adil olmadığı iddiasıyla ilgilidir.

2. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, 28 Şubat 2017 tarihinde başvurayı Ceza Kanunu'nun 247. maddesi uyarınca zimmet suçundan mahkûm etmiş ve dört yıl iki ay hapis cezası vermiştir. Yargılamayı yürüten mahkeme, başvuranın, bir hukuk davasında M.S.nin belirli borçlularına karşı ihtiyati haciz emri alabilmek amacıyla teminat olarak kullanabilmesi için kendisine belirli bir miktar para gönderen M.S.nin avukatı olarak hareket ettiğine kanaat getirmiştir. M.S., arkadaşı D.A.dan söz konusu tutarı, başvurayı kendisiyle tanıştıran B.E.ye göndermesini istemiştir. B.E. ifadesinde, kendisinin ve başvuranın parayı belirli bir bankanın iki farklı şubesinden çekmiş olduklarını ifade etmiştir. Başvuran, müvekkili M.S. adına parayı ilgili ticaret mahkemesine yatırmış ve ihtiyati haciz kararı verilmesini sağlamıştır. Başvuran, daha sonra söz konusu meblağı aynı mahkemenin yazı işleri müdürlüğünden çekmesine ve M.S.nin kendisini defalarca aramasına rağmen, parayı müvekkiline iade etmemiş, dolayısıyla zimmet suçunu işlemiştir.

3. Yargılamayı yürüten mahkemenin önündeki maddi ihtilaflardan biri; söz konusu tutarı başvurana M.S.nin mi gönderdiği, yoksa bu tutarı

başvuranın mı arkadaşlarından veya akrabalarından toplayarak Mahkemeye yatırdığıdır. Yargılamayı yürüten mahkeme, diğerlerinin yanı sıra, D.A., B.E. ve M.S.nin ifadelerine ve D.A.nın söz konusu tutarı B.E.nin banka hesabına gönderdiğini gösteren bir banka havalesi dekontuna atıfta bulunarak, başvuranın iddiasını delil niteliğinde belgelerle desteklemediği kanaatine varmıştır.

4. 28 Şubat 2017 tarihinde yapılan ikinci duruşmada, başvuran, yargılamayı yürüten mahkemenin gerekli görmesi halinde, söz konusu meblağın daha önce arkadaşlarından ve akrabalarından ödünç aldığı kendi parası olduğu yönündeki iddiasını desteklemek için tanıkların katılımını sağlayabileceğini kısaca belirtmiştir. Yargılamayı yürüten mahkeme bu beyanı özellikle ele almamış ve duruşmanın sonunda yukarıda belirtilen kararı vermiştir.

5. Başvuran, *diğer itirazlarının yanı sıra*, Ticaret Mahkemesi ve bankaların güvenlik kamerası görüntülerinin temin edilerek incelenmediğini öne sürerek mahkumiyet kararına itiraz etmiştir. 21 Aralık 2017 tarihinde İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi, başvuranın ek delil toplama taleplerini özellikle ele almadan, ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

6. 14 Şubat 2018 tarihinde başvuran, Ticaret Mahkemesi ve bankalara ait güvenlik kamerası görüntülerinin incelenmediğinden ve savunma tanıklarının dinlenmediğinden şikâyet ederek Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, 15 Ekim 2018 tarihinde, başvurusunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ

7. Başvuran, Sözleşme'nin 6 §§ 1, 2 ve 3 (d) maddesi uyarınca, yerel mahkemelerin savunma tanıklarının dinlenmesi ve aşağıdaki delillerin toplanmasına ilişkin taleplerini reddetmesi sebebiyle adil

yargılanmadığından şikâyetçi olmuştur: (i) banka ve adliyeden alınan güvenlik kamerası görüntüleri, (ii) söz konusu parayı çekmek için B.E. ile anlaşma yapıp yapmadığını gösteren baz istasyonu kayıtları, (iii) paranın transferine ilişkin banka kayıtları ve (iv) M.S. ile yaptığı mesajlaşma kayıtları ve mesajların içerikleri

8. Hükümet, başvuranın yerel yargılamalar sırasında bu nedenle şikâyetle bulunmadığını ileri sürerek, yukarıda belirtilen (iii) ve (iv) maddelerle ilgili olarak iç hukuk yollarının tüketilmediği yönünde bir itirazda bulunmuştur. Hükümet ayrıca Mahkemeyi, başvuranın taleplerini muğlak bir şekilde ve yargılamanın çok geç bir aşamasında sunduğu ve savunma tanıklarının isimlerini belirtmediği gerekçesiyle başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermeye davet etmiştir.

9. Başvuran, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 160 § 2 maddesinin Cumhuriyet savcısını şüphelinin lehine ve aleyhine delil toplamaya yükümlü kıldığını savunarak, sanığın ilave delil toplama taleplerini kanıtlama yükümlülüğünün olmadığını ileri sürmüştür. Benzer şekilde, bölge adliye mahkemeleri, yetersiz delile dayandığı görüşünde oldukları takdirde herhangi bir kararı bozma yetkisine sahipti. Bu doğrultuda, başvuran, Mahkemeyi, Hükümetin ilk itirazlarını reddetmeye davet etmiştir.

10. Mahkeme, başvuranın Anayasa Mahkemesi önündeki başvurusunda yukarıda belirtilen (iii) ve (iv) kanıt öğelerine ilişkin olarak bunlara atıfta bulunmadığını göz önünde bulundurarak, Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmediği yönündeki itirazını kabul etmekte ve başvurunun bu kısmının iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle Sözleşme'nin 35 § 1 maddesi uyarınca kabul edilemez olduğunu beyan ederek Sözleşme'nin 35 § 4 maddesi uyarınca reddetmektedir.

11. Başvuranın geri kalan şikâyetleri Sözleşme'nin 6 §§ 1 ve 3 maddesi kapsamında incelenmelidir. Savunma tanıklarının dinlenme hakkına ilişkin olarak bu hükümler kapsamında geliştirilen genel ilkeler *Murtazaliyeva/Rusya* ([BD], no. 36658/05, §§ 139-68, 18 Aralık 2018)

davasında özetlenmiştir. Bu ilkelerin, sanıkların sunmaya çalıştıkları video kayıtları gibi diğer deliller açısından da geçerli olduğu görülmüştür (bk. *Abdullayev/Azərbaycan*, no. 6005/08, §§ 59-60, 7 Mart 2019). İç hukuka uygun olarak sanık lehine bir tanığın dinlenmesi talebinde bulunulduğunda, Mahkeme değerlendirmesini aşağıdaki üç aşamalı test temelinde gerçekleştirecektir:

(i) bir tanığı sorgulama talebinin gerekçesinin yeterli olup olmadığı ve suçlamanın konusuyla ilgili olup olmadığı;

(ii) yerel mahkemelerin söz konusu tanıklığın ilgisini değerlendirip değerlendirmedeği ve duruşmada bir tanığı sorgulamama kararı için yeterli gerekçe sunup sunmadığı; ve

(iii) yerel mahkemelerin bir tanığı sorgulamama kararının, adil yargılamaya genel olarak zarar verip vermediği (özellikle bk. *Murtazaliyeva*, yukarıda anılan, § 158).

12. Mahkeme, başvuranın, yargılama öncesi veya yargılama aşamasında ya da müteakip temyiz incelemesi sırasında, sorgulanmasını istediği tanıkların isimlerini ve adreslerini sunmadığını vurgulamaktadır. Ayrıca, tanıkların dinlenmesinin altında yatan nedeni yeterince net bir şekilde açıklamamış veya ilk derece mahkemesinden bu tanıklarla ilgili bilgi sağlaması için kendisine ek süre vermesini istememiştir (karşılaştırın, *Zirnite/Letonya*, no. 69019/11, § 51, 11 Haziran 2020; *Gregaçević/Hırvatistan*, no. 58331/09, § 64, 10 Temmuz 2012 ve *Emmanuello/İtalya* (k.k.), no. 35791/97, 31 Ağustos 1999).

13. Ek olarak, başvuranın avukatı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 160 § 2 maddesinde Cumhuriyet savcısının şüphelinin lehine ve aleyhine delil toplamakla yükümlü olduğunun belirtildiğini ileri sürerek, sanığın ilave delil toplama taleplerini kanıtlama yükümlülüğünün olmadığını ileri sürmüş olsa da, Mahkeme, yerel makamların böyle bir yetkiye sahip olduğu gerçeğinin, yukarıda atıfta bulunulan *Murtazaliyeva* testinin ilk adımının gerektirdiği üzere, başvuranın yeterli gerekçeye sahip bir talepte bulunduğu sonucuna

varmak için yeterli olmadığı kanaatindedir. Ayrıca Mahkeme'nin, 12 Haziran 2014 tarihinde İstanbul Asliye Hukuk Mahkemesi önünde bir duruşmada başvuranın, B.E.ye ödendiğini ileri sürerek, teminat olarak kendisine herhangi bir meblağ ödenmediğini belirttiğini kaydetmesi gerekmektedir. Ancak başvuran, 28 Şubat 2017 tarihinde İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nde ifade verirken, söz konusu tutarı arkadaşlarından ve akrabalarından topladığını iddia etmiş ve mahkemeden gerekli gördüğü takdirde tanık dinlemesini talep etmiş, ancak talebi söz konusu mahkeme tarafından cevaplanmamıştır.

14. Yukarıda belirtilenler ışığında ve başvuranın yerel mahkemeler önündeki talebinin yetersiz bir şekilde dile getirildiğini göz önünde bulundurarak, Mahkeme, yerel mahkemelerin bu talebe ilişkin sessiz kalmalarının kendisine karşı yürütülen ceza yargılamasının adillğine genel olarak zarar verdiğine hükmedemez (bk. yukarıda anılan *Murtazaliyeva*, § 148).

15. Aynı mülahazalar, yerel mahkemelerin banka ve adliyedeki güvenlik kamerası görüntülerini incelemeyeceği yönündeki, başvuranın ilk kez temyiz aşamasında, yani ceza yargılamasının başlamasından yaklaşık üç yıl sonra, bu şikâyetin dile getirilmesindeki önemli gecikme için herhangi bir neden göstermeksizin ileri sürdüğü şikâyet için de geçerlidir.

16. Ayrıca Mahkeme, başvuranın yerel mahkemelere baz istasyonu kayıtlarının toplanması için açık bir talepte bulunduğu dair hiçbir işaret bulunmadığını kaydetmektedir (yukarıda belirtilen (ii) maddesi). Bu nedenle, Mahkeme, her halükarda, kendisine karşı yürütülen ceza yargılamasının genel adillğinin, bu deliller bakımından da zarar görmediği kanaatindedir.

17. Yukarıdakiler ışığında, Mahkeme, başvuranın yerel mahkemelerin silahların eşitliği ilkesine aykırı davrandığı yönündeki iddiasına katılmamaktadır. Benzer şekilde, Mahkeme, yerel mahkemelerin tüm delillerin geçerliliğini, güvenilirliğini veya alakasını dikkate almaması

nedeniyle ceza yargılamasının genel olarak adilliğinin zarar gördüğü sonucuna varmak için hiçbir gerekçe görmemektedir.

18. Dolayısıyla, Mahkeme, başvurunun geri kalan kısmının açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve Sözleşme'nin 35 §§ 3 (a) ve 4 maddesi uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak tanzim edilmiş olup; 20 Ekim 2022 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Dorothee von Arnim
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Egidijus Kūris
Başkan